

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

7. European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems. CEPEJ, Council of Europe. Strasbourg, 2018. URL: <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-european-ethical-charter-on-the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-judicial-systems-and-their-environment>

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Нестерчук Лілія Петрівна*

Шевелєва К. Ю.

студентка 1-го курсу магістратури
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ АДВОКАТАМИ: ЕТИЧНІ МЕЖІ ПУБЛІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У XXI столітті цифрові технології докорінно змінили способи комунікації, професійної взаємодії та поширення інформації. Соціальні мережі стали не лише простором для особистого спілкування, а й потужним інструментом впливу на громадську думку, формування іміджу, обміну досвідом та ведення професійної діяльності. Водночас активність у публічному цифровому середовищі супроводжується новими ризиками, що можуть зачіпати репутацію не тільки окремих осіб, а й цілих професійних спільнот. Адвокатура як один із ключових елементів правової держави й інститут громадянського суспільства, функціонування якої ґрунтується на довірі, об'єктивності та етичній поведінці, не залишилася осторонь цифрових трансформацій. У зв'язку з цим, актуальним стало питання дотримання професійних стандартів поведінки адвокатами в соціальних мережах. Використання Інтернету як платформи для професійної самореалізації потребує особливої уваги до етичних меж такої активності. Відповідаючи на виклики часу, 3'їзд адвокатів України у 2017 ухвалив оновлену редакцію Правил адвокатської етики, в якій з'явився окремий розділ щодо поведінки адвокатів у мережі Інтернет, в подальшому у 2019 році Правила адвокатської етики знов зізнали змін та доповнень [1]. Цей крок став відображенням визнання необхідності врегулювання питань цифрової комунікації в межах адвокатської професії.

Адвокатська діяльність є фундаментальним елементом демократичної, правової держави та невіддільною складовою громадянського суспільства. Саме адвокати виконують надзвичайно важливу соціальну місію — забезпечують юридичну підтримку, представляють ін-

тереси громадян і захищають їхні права в межах закону. У сучасному світі, де інтенсивний розвиток цифрових технологій радикально змінює засоби комунікації, способи отримання та передачі інформації, адвокатура не може залишатися осторонь нових реалій.

Суспільні трансформації, спричинені глобалізацією, цифровізацією і швидким поширенням інформації в онлайн-просторі, поставили перед правничою спільнотою нові, раніше невідомі виклики. Серед них — необхідність дотримання професійної етики в умовах активної цифрової взаємодії. Як вже зазначалось, Правила адвокатської етики у 2017 році зізнали змін, важливим нововведенням стало включення спеціального розділу, що стосується норм поведінки адвокатів в Інтернеті, зокрема, у соціальних мережах.

Ці положення зосереджені у розділі VIII Правил адвокатської етики під назвою «Дотримання норм адвокатської етики при використанні мережі Інтернет», який складається з чотирьох статей (статті 57–60) [1]. Запровадження цього розділу не залишилося непоміченим — воно спричинило активну дискусію як серед адвокатів-практиків, так і серед науковців та експертів у сфері юридичної етики. Тематика активно обговорювалася у фахових правничих ЗМІ, на платформах професійного спілкування та в соціальних мережах, а також стала предметом академічних досліджень та конференцій.

Особливу увагу в Правилах адвокатської етики приділено принципам, яких адвокат повинен дотримуватися під час своєї присутності в Інтернеті. Відповідно до частини 3 статті 57 Правил адвокатської етики, йдеться про такі принципи, як незалежність, професійність, відповідальність, чесність, стриманість та коректність, гідність, недопущення будь-яких проявів дискримінації, толерантність та терпимість; корпоративність та збереження довіри суспільства; конфіденційність [1]. Ці вимоги не є випадковими — вони покликані зберігати високий рівень довіри суспільства до адвокатської діяльності, навіть у межах неформальної чи публічної цифрової взаємодії.

Цікавим є також співвідношення наведених принципів із основними етичними засадами, що містяться у статтях 6–13 Правилах адвокатської етики. Як зазначає Н. М. Бакаянова, на підставі проведеного аналізу, лише два принципи — незалежність і конфіденційність — безпосередньо збігаються з базовими етичними орієнтирами, що регулюють діяльність адвоката в офлайн-просторі. Окрім незалежності та конфіденційності, всі перелічені принципи не передбачені розділом II Правил [2, с. 8].

Це свідчить про те, що участь адвокатів у соціальних мережах не є простою особистою справою, вона тісно пов'язана з уявленням про професію в очах суспільства, впливає на авторитет адвокатури та потребує високого рівня самодисципліни й етичної відповідальності.

Д. Кухнюк зазначає, що у процесі підготовки Розділу VIII Правил адвокатської етики були частково використані Міжнародні принципи поведінки в соціальних мережах для юридичних професій (IBA International Principles on Social Media Conduct for the Legal Profession), прийняті Радою Міжнародної асоціації юристів 24.05.2014 р. та інші міжнародні акти [3]. У вступній частині цього документа підкреслюється, що його головна мета — допомогти адвокатським організаціям і регуляторним структурам різних країн розробити стандарти поведінки юристів у соцмережах, які відповідали б загальноприйнятим професійним етичним нормам та моральним засадам. Особливу увагу в цьому документі приділено тому, що взаємодія юристів у соціальних медіа має відбуватися таким чином, щоб не суперечити їхнім професійним обов'язкам і не перешкоджати здійсненню правосуддя [4].

У зазначеному міжнародному акті сформульовано шість ключових принципів, які мають бути дотримані представниками юридичної професії під час використання соціальних платформ: це незалежність, доброчесність, відповідальність, конфіденційність, підтримка довіри суспільства до адвокатської діяльності, а також дотримання корпоративної етики [4].

Особливе значення дотримання цих етичних норм не лише у професійній діяльності, але й у публічній сфері підкреслює також Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури у своїх пунктах 85, 87 і 88 Рішення № XI-003/2023 від 30 листопада 2023 року. У цьому документі наголошується, що адвокат зобов'язаний демонструвати повагу до своєї професії не лише під час виконання професійних обов'язків, а й у всіх інших проявах своєї громадської активності. Поведінка адвоката має сприяти підвищенню статусу адвокатури та зміцненню її авторитету в очах суспільства [5].

Крім того, важливо звернути увагу на те, що під час спілкування у соціальних мережах адвокат має постійно усвідомлювати важливість свого правового статусу. Набуття статусу адвоката не лише надає певні права, але й накладає низку обмежень у приватному та соціальному житті. Ці обмеження є виправданими, оскільки вони необхідні для збереження гідності професії та підвищення довіри до адвокатури як інституту громадянського суспільства.

Отже, адвокати, як представники правничої спільноти, повинні дотримуватися етичних стандартів не лише в межах здійснення професійної діяльності, але й у всіх формах публічної комунікації, зокрема в соціальних мережах. Правила адвокатської етики в редакції чітко фіксують цей підхід, прирівнюючи онлайн-поведінку до поведінки в реальному житті. Аналіз положень розділу VIII ПАЕ підтверджує, що адвокат зобов'язаний керуватися принципами доброчесності, професіоналізму, незалежності, конфіденційності, виваженості й

стриманості при будь-якій взаємодії в цифровому просторі. Це підтверджується як українськими нормативними документами, так і міжнародними стандартами, зокрема Міжнародними принципами поведінки в соціальних мережах для юридичної професії (International Principles on Social Media Conduct for the Legal Profession). Особливу увагу слід звернути на те, що, згідно з практикою Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, порушення етичних норм в онлайн-середовищі може мати такі самі наслідки, як і порушення офлайн. Це свідчить про цілісність і послідовність підходу до професійної відповідальності адвокатів. Таким чином, цифрова публічна активність адвокатів повинна базуватися на усвідомленні постійної дії професійного статусу.

Список використаної літератури

1. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. (зі змінами від 15.02.2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text> (дата звернення: 07.10.2025 р.)
2. Бакаянова Н. М. Система принципів адвокатської етики за Правилами адвокатської етики. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє* : матер. XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 10 листопада 2023 р.) /ред. кол.: Н. М. Бакаянова (гол.), Є. С. Хижняк, О. Г. Свида [та ін.]. Одеса : Юридична література, 2023. С. 7–12.
3. Кухнюк Д. Професійна етика у віртуальному просторі. *Юридична газета*. № 17–18 (671–672) від 29 квітня 2019 року. № URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/profesiyna-etika-u-virtualnomu-prostorі.html> (дата звернення: 07.10.2025 р.)
4. IBA International Principles on Social Media Conduct for the Legal Profession Adopted on 24 May 2014 by the International Bar Association. URL: <https://www.ibanet.org/MediaHandler?id=27ebac25-0d13-4318-a1c4-6b751aca935f>
5. Рішення ВКДКА № XI-003/2023 від 30.11.2023 за скаргою на рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Чернівецької області в складі дисциплінарної палати № 190 від 09.08.2023 про закриття дисциплінарної справи відносно адвоката. URL: <https://vkdkk.org/rishennya-vkdka-hi-003-2023-vid-30-11-2023-roku-za-skargoyu-na-rishennya-kvalifikatsijno-distiplinarnoji-komisiji-advokaturi-chernivetskoji-oblasti-v-skladi-distiplinarnoji-palati-190-vid-09-08/> (дата звернення: 07.10.2025 р.)

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кіслиця Ірина Олександрівна**

Ніколаєнко М. О. Роль адвокатської етики в професійній діяльності адвоката	490
Олійник М. І. Проблемні аспекти дотримання принципу конфіденційності в адвокатській діяльності	493
Платонова О. А. Етичні аспекти визначення та сплати гонорару в адвокатській діяльності	497
Самойлова Ю. О. Професійна етика адвоката у протистоянні процесуальному тиску з боку сторони обвинувачення	499
Синицина В. Є. Актуальні питання дотримання межі між свободою вираження поглядів та порушення правил адвокатської етики	503
Скаблюк К. Ю. Конфлікт інтересів у адвокатській діяльності	506
Собко Є. В. Проблемні аспекти відносин адвоката з клієнтами в умовах воєнного стану	510
Стефанський М. А. Адвокатська етика як фактор формування довіри до системи правосуддя	513
Тарасенко М. Л. Дисциплінарна відповідальність адвоката у цифрову епоху: публікації у соцмережах та професійна репутація	517
Тарасова В. О. Етичні дилеми адвоката під час розгляду справ, які викликають суспільний резонанс	521
Храмченкова М. В. Професійна етика адвоката у цифрову епоху: використання онлайн-комунікацій та соціальних мереж	523
Чумак А. О. Використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності: етичні та правові аспекти	526
Шевелєва К. Ю. Використання соціальних мереж адвокатами: етичні межі публічної комунікації	529